

A'dan 'ye

Dünyayı kucaklayan şair:

ÖZDEMİR ASAF

Şiirlerini, kimi dizelerini birçoğumuz ezbere biliyor. Bir dönemin edebiyat matnelerinin yıldızı, Türk **şairinin** nevi şahsına münhasır isimlerinden **Özdemir Asaf**'in yaşamı, ölümünün üzerinden 34 yıl geçtikten sonra Kollarım Yetişmedi Dünyayı Kucalamaya başlıklı kapsamlı bir **sergiyle** ortaya çıkarıldı. **Sergi** vesilesiyle A'dan Z'ye bölümüne Asaf'ı konuk ettik...

OLKAN ÖZYURT

ASAF: **Özdemir Asaf**'ın gerçek ismi Halit Özdemir Arun'dur. 'R'leri söyleyemediği için dergilerde yayımlanan **şiiirlerinde** önce Özdemir Özden ismini kullanır. Sonra Oktay Akbal'ın önerisiyle, Özden yerine babasının adı olan Asaf'ı tercih edip **Özdemir Asaf** olarak yaşamına devam eder.

BABA: **Özdemir Asaf** iyi bir babadır. Çocukları, onunla ilgili hep sıcak hatıralar anlatır. Bir örnek, oğlu Gün Arun anlatıyor: "Babaaa... diye koşar, atardık kollanma babam eve geldiğinde. Üzerine biraz tırmanır, o günkü heyecanımızı anlatır, endişe ve sorularımızı iletirdi. Konuşurduk... Dinlerdik... Kısa belki ama genellikle yoğun, her zaman karşılıklı sevgi ve saygıyla içten sohbetler... Sonrasında babam ceplerinden birine elini daldırır, bizler için getirdiği fındıklık, fıstıklık çıkarır. Kimi zaman iç-

üç simit... Bir gün, yavru bir kedi... Onları aralarında ya da başka bir cepte; peçeteler, kâğıtlar, **şiiirler**, belki bir iki tencere, düşün-celer, an ve anılar..."

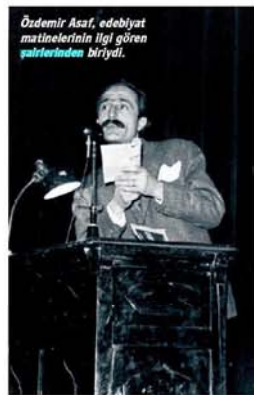
ENAZE DÖNÜŞÜ: **Özdemir Asaf**, 1981 yılında 58 yaşında akciğer kanseri sonucu yaşamını yitirir. Asiyen Mezarlığı'na defnedilir. Can Yücel, Asaf'ı defnettikten sonra **şairin** 'R'leri söyleyememesine ithafen **Canaze Dönüşü** adlı bir **şiiir** yazar. **Şiiir** şöyle: "Anlaşıldı bu/R'lerin intikamı/Onlar yuttu **Özdemir Asaf**."

DÜNYA KAÇTI GÖZÜME: **Şairin** ilk kitabı 1955 yılında yayımlanan **Dünya Kaçtı Gözüm**'dür. İlk kitabının yayımlanmasıyla ilgili Asaf'ın yaşadığı mutluluğu kızı Seda Arun'dan okuyalım: "Bir akşam elinde **kitaplarıyla** eve geldiğinde ortadaki matbaa mürekkebi kokusu sarımsı. Anımla paketi açmaları beklerken ilk kitabının **yayınlanmasını** babama verdiği heyecanı hissedememiştim. Bütün **kitaplara**

karşı duyduğu derin saygıyla paketi açmış, okumasına tuttuğu kitabını anımla uzatmıştı. Çocukluğumun verdiği hırçın bir coşkuya elimi uzatıyordum ki aynı sıcaklıkta bir tane de bana vermişti. Dünya kaçtı gözüm. Gülmüştüm. Kocaman bir dünya, göze nasıl kaçabilir ki!"

EDEBİYAT MATNELERİ: Bir dönem popüler olan "edebiyat matnelerinin" de Atilla İnan ile en çok rağbet gören **şairdir** **Özdemir Asaf**. Öküz Tamer **Yaşamak Hatırlamaktır** kitabında Asaf'a olan bu ilgiyi şöyle anlatıyor: "1950 lerde edebiyat matnelerinin yıldızı **Özdemir Asaf**'ti. Sahneye adını attığı anda kayamet kopardı, salon alkıştan inlerdi." Bu matnelerde **şairin** sürekli okuduğu **şiiirse Lavinia**'dır.

FUTBOL: Birçok edebiyatçı gibi onun da futbol tutkusu zaman içerisinde unutulmuş. Bunun için kaynaklarda futbolculuğundan pek bahsedilmez. Oysa **Özdemir Asaf**'ın Galatasaray'dan ko-

Özdemir Asaf, edebiyat matnelerinin ilgi gören şairlerinden biriydi.

pan bir grup tarafından kurulan Güneşspor Kulübü'nde futbol oynamışlığı var. Fenerbahçe ile yapılan bir maçta san lavcilerinin ifsane oyunculuğundan "Boncuk Ömer" ile çarpışıp sakatlandığı da biliniyor.

GALATASARAY LİSESİ: **Özdemir Asaf** ikiz kardeşiyle birlikte okul çağına geldiğinde babasını kaybetmiştir. Onun ve kardeşinin öğrenimiyle bizzat Mustafa Kemal ilgilenir. Çünkü Asaf'ın babası Mehmet Asaf Bey, Mustafa Kemal'in değer verdiği biridir. Mustafa Kemal'in, İsmet İnönü'ye "Asaf'ın çocuklarını bir okula yerleştirin" talimatı üzerine **şair** Galatasaray Lisesi'ne kaydolur. Fakat son yıl Kabataş Lisesi'ne geçerek buradan mezun olur.

HACIBAYRAM: **Özdemir Asaf**, Cumhuriyet kurulmadık yaklaşıp dört ay önce Ankara'da Haacıbayram'da bir konakta dünyaya gelir. Bir gün sonra da ikizi Özgenül doğar. Yedi yıl Ankara'da yaşarlar. Babasının vefatı sonrası alle İstanbul'a gelir. Asaf "Ankara'da Haacıbayram'da doğduğum evi, yıllar sonra, gösterdiler de gördüm. Daha önce, albümlerdeki resimlerini göstermişlerdi. İşte bu doğduğum ev" diyerek. Resimlerde ve Ankara'ya gittiğinde göstermemiş olsalardı ben nereden

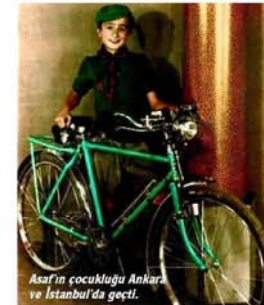
bilebilirdim" diye yazacaktır.

ÇTENLİK: Asaf'ı tanyanlar onun ne kadar içten ve zarif olduğunu anlatır hep. İlk eşi Sabahat Selma Tezkan'ın onu anlattığı şu birkaç satır da bunun ispatı zaten: "**Şiiirler** yazıyor, çeviriler yapıyordu. Son derece kıbar, zarif, çok şık bir gençti. Herkes poplin gömlek giyerken Özdemir, takım elbisesinin içine ipek ponje gömlek giyiyordu. Koi düğmeleri altın üzerine inci karmalıydı. Sağ elinin yüzük parmağında tek taş altın bir yüzük, sol elinin küçük parmağında kemer biçiminde yakut taşı bir yüzük vardı. Bu kadar şikti."

JÜRİ: Onunla özdeşleşmiş **şairin** en çok bilinen **şiiirlerinden** biri, İki mısralık **şiiirin** anlamsal gücü, yıllar içinde pek çok noktada referans gösterilmesine de neden oldu: "Bütün renkleri hızla kırılıyordu/ Birinciliği beyaza verdiler."

KOLLARIM YETİŞMEDİ DÜNYAYI KUCAKLAMAYA: Cadebostan Kültür Merkezinde açılan **Özdemir Asaf**'a ilgili kapsamlı ilk serginin başlığı. **Şairin** yayıncısı **İzmir** **Kültür Sanat** Yayınları tarafından hazırlanan **sergi**, fotoğrafıyla, kişisel evrakıyla, defterleriyle, el yazılarıyla Asaf'ın yaşamına ciddi anlamda ışık tutuyor.

LAVİNİA: **Şairin** Mevhibe Meziyet Beyat'a yazdığı karşılıksız sevdasının edebi kanıtı. Uzun yıllar bu **şiiirin** kime yazıldığı bilinmiyordu. Prof. Dr. Haluk Oral, **Şiiir** **Hikayeleri** kitabında Asaf'ın bu dilelere helikensek olan **şiiirini** Beyat'a yazdığını açıkladı.

Asaf'ın çocukluğu Ankara ve İstanbul'da geçti.

MEHMET ASAF BEY: **Şairin** babası Mehmet Asaf Bey, Şura-yı Devlet (Danıştay) üyelerinden. Mustafa Kemal, 1922'de Danıştay'ın kurulması için Mehmet Asaf Beyi Ankara'ya çağırır. O da ailesiyle İstanbul'dan Ankara'ya gider. **Özdemir Asaf** bunun için Ankara'da doğar. Babası Danıştay'ın ilk üyelerinden. Çok çalışkan olan Mehmet Asaf Bey 1930'de vefat edince alle İstanbul'a tekrar döner.

NASIL BİR ŞİİR: **Özdemir Asaf**'ın **şiiir** anlayışıyla ilgili kafası nettir. Şöyle anlatır bu anlayışını da: "Yaşadığı **şiiirlerinde** en yoğun yönlerini, en kesin sandığım biçimlerde, en kısa olduğuna inandığım ölçülerle verdim, veriyorum, vereceğim."

OSCAR WILDE: **Şair** olmasının yanında aynı zamanda çevirmeni **Özdemir Asaf**. Oscar Wilde'in **Reading Zindanı Balad**'ın Türkçeye kazandırdı. Yıllar sonra onu çok seven Turcel Kurtüz bu eserden "Herkes öldürür sevdiğini" bölümü okuyacaktır. **Ezel** dizisinde ve bu bölüm çok popüler olacaktır.

POPÜLERLİK: **Şiiirleri** her zaman okur nezdinde talep gören **şairlerden** biridir. Pek çok **şiiir**, kimi **şiiirlerinin** dizeleri ezbere bilinir. Açıkçası okurta kurduğu bu güçlü bağ çok az **şair** nasip olmuştur. Bu anlamda Asaf için Türk **şiiirinin** popüler **şairlerinden** biri olduğu söylenebilir.

R: **Özdemir Asaf**, 'R'leri yumuşak G olarak telafuz ettiği için hayatı boyunca çeşitli 'R'li hikayeler de biriktirdi. Kız Seda Arun bu hikayelerin en komiklerinden birini şöyle anlatmıştı: "Babam, **şiiirlerinde** babasının Asaf ismini kullanır, oysa asıl ismi Halit Özdemir Arun'dur. 1950 yılında Çagaloluğ'nda bir matbaa açar. Açılış işlemleri için gittiği vergi dairesindeki memur adını sorar. 'R'leri 'G' olarak söyleyen babam "Halit Özdemir Agun" der. Özdemir, bilinen bir isim olduğu için memur belgelere "Halit Özdemir Agun" yazar. Babam, bankonun üzerindeki eğlenciler bakar. Yanlış yazıldığını görünce "Soydımı yanlış yazdınız. Doğrusu Agun" der. Memur yüzüne bakar. "Evet, Agun" der. "Hayı, hayı Agun." Beyefendi anlam. Agun. "Babam sinirler. Cebinden kalemini kağıdını çıkarır, kocaman harflerle ARUN yazar. R'lene basma basma yüksek sesle okur: "AGGÖGGUN"

SANAT BASİMEVİ: **Özdemir Asaf**'ın kendi kurduğu matbaa. İlk Sabahat Selma Tezkan'ın ailesinden kalan mırastan matbaya düşeni Asaf'a vermesiyle Çagaloluğ'nda Molla Fenari Sokak'ta kurulan bu matbaada, **şair** Yuvarlak Masa **Yayınları** adı altında kendi **kitaplarını** da basar.

SİMDİ: **Şairin** Bebek'te 1971'te açtığı bar ve restoran. **Özdemir Asaf** yerli olarak nam salan mekan Sennur Sezer'in aktardığına göre **şairin** hem **sanatçı** dostlarını hem her meslekten insanı ağırladı. Duvarlarında tablolar, **şiiirler**, fotoğraflar asılı olan mekânın anlatımlara göre en ilginç aksesuarın ise akrep ve yelkovanı olmaları, sadece bir sanliye ibresi bulunan saatı.

TESADÜFÜ: Yi 1979... **Özdemir Asaf**, bir **şiiir** matnesi sonrası gece yansı eve döner. Çakarkeyiftir, hane halkını uyanıttırmamak için ayak-kabalarını çıkıp evin açık penceresinden içeri girmek ister. Tam pencereden içeri adımlı attığı an korkunç bir gürültü duyulur ve **şair** yere yuvarlanır. Ev halkı ayaklanır, Asaf: Bu kadar gürültüyü yapacağımı bilseydim..." der. Çıkan korkunç gürültünün asıl nedeniyse Boğaz'daki İpendentada tanklerinin patlamasıdır. Bu tuhaf tesadüfün Sunay Akın **Önce Çocuklar Ve Kadınlar** kitabında anlatılır.

ULAN DAİRELER İSTANBUL'DA: Orhan Erçin'in yönettiği 1955 yapımı filmde **Özdemir Asaf** da rol alır. Filmin çıkış noktası o yıllarda Edirne'de görüldüğü iddia edilen çok dairelerdir. Filmde bir

Ucan Daireler İstanbul'da filmi **Özdemir Asaf** (epizod)

gazetecinin UFO'nun peşine düşmesi anlatılır. **Özdemir Asaf** da filmde gazete patronunu canlandırır.

VIŞNEZEDE MAHALLESİ: **Şairin**, Beşiktaş'taki Vişnezede Mahallesi'nde bulunan **Şairler** Parkı'nda Namık Denizhan'ın yaptığı bir heykeli buluyor. **Özdemir Asaf**, Melih Cevdet Anday, Sabahattin Kudret Aksal, Behçet Necatigil, **Orhan Veli**, **Oktaay Rifat** ve Nezken Tevfik ile o parktan İstanbul'a bakar arkadaşlarına.

YILDIZ MORAN: Türkiye'nin akademide eğitimi alan ilk kadın fotoğrafçı olan Moran **şairin** de ikinci eşidir. İngiltere'de açtığı **sergide** bir günde 25 fotoğrafı satışta da Türkiye'ye geldiğinde yerli karı anlaşılmas. O da fotoğrafını yüzyıllık karı olarak bastırıp satmayı düşünür. Bu sayede de Asaf ile tanışır. Bu hikayeyi Moran'dan dinleyelim: "İş konusmuş için **Özdemir Asaf**'a matbaasına gittim. Tarifini de verilirim tanışmamız; 4 Kasım 1954, saat 11.00. Kelimelerle dile getirmek zor. Duyulu, kıbar, hiç görülmemiş ve bir daha göremeyeceğim bir insandı **Özdemir Asaf**. Pnlı.pnlı bir zeka, renkli, yepyeni, bambaşka bir dünyaya o. Oğlanüstü bir insanı kescası..." der. Moran ve Asaf 1962'de evlenirler.

ZAMANINDAN BAĞIMSIZ ŞİİR: **Özdemir Asaf**'ın **şiiirlerinde** kendine özgün dili, dönemin **şiiir** dünyasındaki arayışlar düşünülürdüğüde aynı bir yerde durur. Bunun için zamanından bağımsız **şair** olarak anılır. Ama bu özgün dil okurlardan talep görmesine rağmen, **şiiir** dünyasında ona karşı bir mesafeye olduğu da bilinir. Ödükten sonra ise değeri yenil okur kitleleri tarafından daha da iyi bilinir. Burada sözü ilk gün önce kaybettığımız Sennur Sezer'e bırakalım: "Onu öldükten sonra ünlü eden acaba **şiiirleri**nde yaşadıkları duru bir dille ve yoğun bir anlatımla yanıtımsa mıydı? (...) Reklam yapılmayan, hakkında yazılar yazılmayan **kitapların** hızla satılmaya başlanması, ölümünden sonra derlenen **kitapların** ve üniversitelerdeki edebiyat kütüphanelerinin **Özdemir Asaf** günleri izledi. Gençlik, onun **şiiirlerinde** ikinci kişiyi, kendi mesleği ile istediği dile getirmişti. Onun adına yapılan ilk toplantılardan birine gittim. Onlara **Özdemir Asaf** neden sevdiğimiz sordum. Asafı yukarı hep aynıydı söyledikleri: "En az sözcükle en yoğun anlatılabilir bir **şair** olduğu için." İnsan algısını kapsamlı bir biçimde kavrayış özelliği edebildiği için, "Tam bir üstünlükte akını yazdığı, toplumsal önyargılara karşı cesur davranışları için, "Taktik etkili kaygısız olmaksızın yazdığı, kendisiyle bile dalga geçebilen müzip, içli bir adam olduğu için..." Bu saptamaların en şairi bence en doğru olanıydı: "Müzip ve içli." Bütün gençler, hatta ergenler gibi."